

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE
Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Pral. 2.^a
CIUTAT DE MALLORCA

Administrador: Juan Riutort.)

LA AURORA

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eularia, 25.—Llibreria de N' Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a nes qui s'ho guany

El futur Bisbe de Mallorca

La Redacció de la LA AURORA dia 8 posà an el Rdm. Dr. Domènec un telegrama d'enhonorabona i d'adhesió; i dia 10, quand ja tenfem el nombre tirat, rebérem aquest telegrama del nostre futur Bisbe.

Valencia, 10 mars, 1916.

Moltes de gracies per felicitació i testimoni reverencia.

Rigobert Domènec.

Uep!!!

¡Re-cent coranta mil si no hu lletgiu!!!

Ja sabeu sa gran pujada que ha tengut es paper amb motiu de sa guerra. Basta dir que LA AURORA mos costa prop del doble de lo que mos costava abans de sa guerra. Per porer viure es nostro periòdic, s'ès mester enginyar-mos no hem de minvar es nombre de planes ni fer-lo més petit. Hem preferit suprimir totes ses rebaixes que fèiem an ets amics des pobles que mos ne prenfen deu, vint, trenta, coranta a cinquanta. Casi tots es beneficis que trèiem, los aplicàvem an això. Així com s'ès posat el paper, no ès possible fer això pus. Per lo mateix feim avinent a tots es qui rebfen paquets amb rebaixa, lo següent:

1.er Dissapte qui vé serà es darrer dia que enviarem paquets an es qui no hagen pagat tot lo que tenen enrera sensa pagar.

2.º Dissapte qui vé serà es darrer dia que enviarem paquets amb rebaixa, per lo meteix de cada AURORA que enviem en paquet, hi haurà que pagar una pesseta per trimestre.

3.er Es dia que es paper davall, tornarem fer la rebaixa possible an es que vulgen paquets d'AURORES.

4.º Es qui mos deuen trimestres atrassats, ¡que se desxondesquen! ¡Si no paguen entre la setmana qui vé i s'altra, deixaràn de rebre es periòdic.

LA AURORA no ès cap empresa comercial, sinó una obra de zel de la gloria de Deu i des bé de ses ànimes. No hu oblideu mai.!

Un raig de bescuít

I
Es socialisme vol lluita sanguinosa, extermini i destrucció.

Però s'aset no ha acabada s'escarada; pega premuda, grinyola gemegosamente sa sinia i es cadufos treuen aigo llotosa. «Res de lluites vol es socialisme, diu Na Margot, ni extermini ni destrucció; tota sa seua obra consisteix en embellir sa vida, estimant es qui sufreixen i ajudant-los, no per alcançar premis ni sa gloria eterna com es religiosos, sinó per dever d'humanitat».

Si tot això no ès més que una hipocresia envernissada, no sabem què entendràn es socialistes per hipocresia; i ès que, com a bons llucifers, ja que el dimoni es com una monea que vol fer lo que fa Deu, volen imitar també, encara que hipòcritament i de paraula, lo que sa religió es capaç de fer, però no poren a causa de sa terra que duen i que no los deixa volar gaire amunt, sinó que, com es torts, sempre han d'anar ala-rossec. Mes sa religió, que s'aixeca fins a lo més amunt de ses altures, a on tè es seu reine sa pau i a on no arriben ets instints ni cridoria de destrucció i extermini, pot contemplar ses lluites i sa destrucció i sa destrucció que ets homos escampen per on se vuia, ses ambicions arrossegant-se per damunt la terra amagades baix des mantells de moltes formes i colors, però mai per mai sa religió davallarà per fer nombre i mesclarse dins aqueix estat vergonyós de coses, en mig d'aqueixes miseries humanes, en no ser per remeiar-les i curar-les amb so balsem d'un amor es més pur. Bè hu sap es socialisme que mai sa religió ès anada darrera lluites, extermini ni destrucció; per això mos fa ganes de riure Na Margot, perque ses seues paraules son hipòcrites, manllevades, de desfressat; però que qui les sent i no fa festa es dia d'ets Innocents, tot d'una exclamarà, vegent sa filassa un poc massa defora: *te conec herbeta...* ¡bon re-de-cara de lo que fan taps! Però ès socialisme, ¿no ès sa lluita, s'extermini i sa destrucció? Es mateixos socialistes i una realitat vergonyosament aborronadora al manco se cuiden de dir-mos-ho.

Es partidaris d'En Marx i En Lassalle, caporals un i s'altre des socialisme, dins es programa socialista fet an es Congrès de Gotha, devers l'any 1875, concedien an es poble es dret de porer declarar sa guerra, i més tart dins es de Erfurt, de devers l'any 1898, afirmaven que sa missió principal des socialisme era sa lluita de sa classe treballadora contra s'explotació capitalista i efegint per pa i per sal, sensa amagar-se'n gens ni mica, que ses doctrines socialistes eren *revolucionaries*, no en so sentit de millorar, sinó de destruir, d'odiar. En Marx i N'Engels deien que es seus plans poria sols realisar-los sa *destrucció violenta*.

En Liebknecht an es Congrès socialista de Gant s'exclamava:—S'exercit ès casi tot de fills des poble, pero malavetjarem gonyar-los amb sa nostra propaganda; i, quant vendrà es dia, es mateixos fusells i canons se giraràn ells tots sols contra ets inimics des socialisme, per fer-los bossins.

¡Que tal, senyora Margot! ¿an-e què deis *res de lluites, res d'extermini* ni *destrucció*? Apuntau a sa vostra llibre-

ta una nova hipocresia, que tant rebutja es socialisme, aqueix santet de paisa.

En Bebel, aqueix altre tòrt socialista, amb motiu de ses revoltes del Sena, exclamava tot gojós: «Ca, i això no ès res! solament una topada des capdaventers, en sa gran lluita contra tots es palaus». Això deia s'autor des llibre *Es nostros fins*, això amagava hipòcritament s'escrigadora des *Fins des socialisme*. Es socialistes no van de religió perque diuen que ès una hipocresia, pero mentres que per una part juren que no són gaire afectats de revoltes, ni bombes de dinamita, no obstant los cau sa pell d'euveia amb que molt sovint tapen ses ferocitats de llop, quant afirmen que lo que los importa per ara es sa penetració pacífica de ses idees socialistes a fi de que, en venir la seua, en veure-la bona, fer us de sa seua força bruta i sa violencia per establir una *dictadura revolucionaria*, per passar-ho tot a foc i a sanc.

¿No es ver, senyora cambuix de s'Obrer, que es socialisme ès inofensiu, que només fa mal an es pa, i que no va de lluites? Aquella nulidat i pobret errat de compfes, En Ferrer, també deia: «Noltros no porem ocupar-mos més que de fer reflexions an es nins sobre ses institucions, sobre ses mentides religioses, governamentals, patriòtiques, de justicia, de política i de militarisme, a fi de que per aqueix medi, prepararcervells aptes per una revolució social... Avui introduir idees de revolució dins es cervells; més envant ja hu veurem». I no obstant es socialistes no tengueren cap inconvenient d'esser estalons d'aqueixa gloria vergonyosa per qualsevol partit que tenga per objecte sa persecució religiosa i procurar que es foc de sa lluita, de sa revolució i s'extermini no estiga mai apagat. ¿Es es socialisme o sa religió, que va d'hipocresies, guerres i exterminis? ¡Oh boques molles! parlau, caps de caragoll! Es socialisme rebutjant sa religió necessàriament ha d'esser esca i causa de lluites i destrucció, perque una i altra cosa són fruit natural de ses ambicions, plers, immoralitats i tota casta de vicis, que sols sa religió pot arrabassar com una mala herba de dins es cor humana.

II

Quina lluita vol sa Religió Catòlica.

S'ha pogut tocar bé amb ses mans que, a mesura que es termòmetre de sa religió davalla dins es pobles, es de s'embrutiment s'imperi d'ets instints bestials, que ordinariament se resol en lluita sanguinolenta, puja una cosa fora mida; i per això no es extrany que sa lluita vé a esser un medi dolorós, un fort despertador des devers religiosos moltes vegades culpablement adormits, fent alzar es cap més amunt de la terra per cercar-hi un raig de llum sobrenatural, que duga un poc de pau, que d'en-lloc se pot haver més que del cel. Al manco sa gran lluita actual, en mig de totes ses seues crueldats, s'ès cuidada de demostrar-mos-ho.

Es cristianisme, i ¿per que no dir-ho? ès partidari de sa lluita, més no de sa lluita sanguinolenta entre un homo i un altre homo, entre una nació i una altra nació, sinó contra es vici, es mal i sa mentida, baix de qualsevol forma se presentin. Jesucrist, que Na Margot ès estada tan cuitora d'apuntar-lo a ses llistes des socialisme, sensa sebre abans que mai ès estat hipòcrita,—ja di-

gué que no era vengut a la terra pe posar-hi pau, això ès, s'orde i organisció des vicis i satisfacció de ses passions instints bestials; Jesucrist vengué per fer la guerra, a tot això, per esveir-ho de dalt ta terra. Es catòlics som partidaris de sa pau, pero de aque la pau qui nasqué dins sa cova de Betlem, cantada d'ets àngels an ets *homos de bona voluntat*, però come fruit de sa gloria que Deu vol que li donem dins sa religió.

¡Gloria a Deu! digueren ets àngels; i, come conseqüència, *pau an ets homos*! Però com ets socialistes no van de religió ni de Deu, uns homos de sa seua mida no se poren aturar amb aqueixes miqueries, no poren tenir pau i sa seua lluita no pot esser d'amor, com sa des cristians, qui, morint per sa seua religió, saben perdonar es seus botxins, sino que sa lluita socialista es d'odi i destrucció. Sa religió no g'èrretja per conquistar un pam de terra ni per venjar cap agravi rebut, sinó per couquistar sa pau verdadera, fonamentada damunt es bé; ses armes de tot cristià són sebre-se véncer a sí mateix, no matar es seu germà ni fins i tot espiritualment. ¿Quant sa religió ha dit lo que es socialisme per boca d'En Liebknecht, que vendrà dia que es canons i es fusells se giraràn tots sols per fer bossins es seus inimics? Tendria la bondat Na Margot, de dir-mos ara, no hipòcritament, perque ja sabem que ès un pecat socialista sa hipocresia (d'altra manera ja serfa amic amb sa religió), ni tampoc «per atènyer premis ni sa gloria eterna, com es religiosos, sinó per un dever d'humanitat» ¿voldria dir-mos, repetim, si realment ès sa religió sa provocadora de lluites i també si ès s'amor es lema socialista? Mentres no mos tregui d'aqueix dupte, seguirem noltros creguen lo contrari i defensant que sa religió ès més bella que no es socialisme. Vaja idò esperam de sa vostra «humanitat» que buidareu un parei de tinters de tinta donant proves de tot això que posam a sa vostra consideració *laica*. Teniu en compte, es mateix temps, que sa vostra veu ja no se pert dins es silenci d'un desert no per convertir-me, sino perque de avui en devant porer estar segura de que teniu qui vos escolta i està dispost a tornar-vos ses pilotes an es joc quant sia necessari.

LLORENCET DE SES JOTES

Les Eibices

Conseqüents am lo exposat, encara que sia s'opinió d'un ignorant, crec i estenc que cal posar en lloc del nom *Pitiusses*, que té ja mig oblidat es poble, l'equivalent, viu avui, amb una menuda variant (el plural per el singular), que fou primitivament el nom cal·lectiu de l'arxipel·la: *les Eibices* (1), nom que usaren, anant d'envant cap enrera, —els moros, llatins i grecs, i que aquests l'aprendrien de sa pronuncia fenicia o preferencia, romana, com un ressò de sa parla de l'avior, propia de les *Illes Bessones*.

I, además, que les paraules *Aibiça*, o *Eibiça*, *Eibices*, pot entrar a formar part de son riquissim tresor prehistòric. I per la prehistoria, per la anti-

(1) Encara que la primera part de la paraula *Ei (illa)* sembla estar en singular.

quaria col·legim que les Eíbices, i anomenant-se *Eíbices*, eren autònoms, independents i ben distintes de les Ginnesies o Balears.

¿Quèns queda a les Balears, del temps dels fenicis i del temps prefinici, completament prehistòric?... Moltes coses segurament, però manco clares que a les Eíbices.

A Menorca, entre altres coses, hi resteu les coves artificials, buidades a la penya miocènica (de sauló,) am porportal en caire, am volta rodona per sostre, a on han trobades ossamentes humanes cubertes de terra o de terra i calç, i de terra, calç i cendres; sensa objectes manufacturats, en algunes; amb objectes d'os, terrissa i aram, en altres; sensa monedes de cap mena, ni rastre que se pugui pendre per escriptura. Aitals coves les tenim per fenicies, perque a França i a l'Àsia (la terra d'Assur,) n'hi ha de consemblantes.

Emperò Eivíça, de les seves coves principalment de ses *Coves des Puig des Molins*, a la capital, ne sab ben la prima, gracies an els estudis que hi han fets els arqueòlegs Sr. Perez Cabrero, d'Eivíça, i Sr. Vives Escudero, mahonès que fa molts anys que viu a Madrid.

Juntament am les ossamentes humanes enterrades, trobaren objectes de ceràmica (tes), os, aram i bronzo, en tal quantitat que n'hi ha per fet-ne un museu. I particularment monedes fenicies-cananees, amb els deufins, els Cabirs, i la llegenda ben clara A I B S, amb lleures fenicies-hebrees. Es a dir, que an aquell temps, reculadíssim, a les Eíbices fabricaven moneda; les Eíbices tenien un govern propi, de sang fenicia, i no ibèrica, ja que no usava la lletra ibera, sinó la fenicia-hebraica. Encara que tots els abecedaris tenguen una mateixa font.

Els Cabirs

Set germans, triats del Deu asiri-cananeu Tot, reductaren sa teologia, i los tengueren per Deus. que'ls grecs adoptaren, considerant-los come númens protectors, representants de les forces naturals. Els *Cabirs* d'Eivíça no hi arribarien per via grega, sino per via mes antiga en companyia dels primers navegants fenicis. En les monedes eivicenques el *Cabir* està representat dret, de cara, an el cap i el còs agegantat, llargs brassos i cames curtes. I la mateixa figura tenen representats en objectes de terrissa funerària, que han trobats en abundancia dins les *Coves* sepulcrales; són com una mena de llagrimatoris, formant com una campana, oberta abax, i a dalt, el cap ras, pelat; uberts per foradets els ulls, les fosses nasals i la boca, com si servissin per cuberta de llumeta, la claror de la que lluiria per dites finestretes. Pensem que d'idols domèstics dels vius passariem a presentalles pels difunts, a llantietes funeraries.

La paraula *Cabirs* o *Cabiros* no sembla grega, ja que els grecs, a mes de dir-*lis Cabirous*, solien dir-*lis més suvint Patecous*. Els arqueòlegs i filòlegs donen varies equivalencies d'aital nom: a la correguda diré ses que recort: del grec *caicin*, que vol dir *cremar*; *cabirin*, en persa, vol dir *fort* i en hebreu, *companys*. I César Cantú porta que *kbir* en maltés vol dir el *diable*. Pensem que tots tenen una part de raó. I afegim-hi que en llengo oriental antiga *Kabir*, significaria *Gegant*. En llengo alarb *Kbir* o *Kebir*, *Kibi*, vol dir *gran*, *superior*, *cap*, *dill...*, empleant la paraula consenblanta *Kabar akbar*, per expressar el sentit de *major* en comparació de *gran*, de *grandíssim*. Recordis el crit de guerra dels musulmans: *Al-làh akbar!*. (Deu [es] el major dels grans!... Deu es grandíssim!...)

De tot assò porem deduir que els *Cabirs* són una recordança mítica (una rondaa) dels Néfilim, dels Ge-

gants, segons ne parla la Sagrada Bíblia. I les Eivices tengueren els seus Néfilim.

A Catalunya hi ha el llinatge *Cabiró*, i a Mahó hi havia (tal volta hi és encara) el llinatge *Cabiró*, que'i crec foraster. Que tenguen relació amb els Cabirs, costaria molt s'afinar.

Lo que té, quant manco, relació de lloc, es s'encantament de sa *Cova d'En Babaluet* an es *Puig des Molins*. Com casi totes ses coves veinades, té es portal baixet; per entrar-hi, un homo s'ha d'acotar. I essent dintre, es veuen coves i més coves que s'embaulen tot dret, i a dreta i esquerra, a davant i a darrera; es un llaberint. No hi ha memoria que lis hage vistes la fi ningú. Aquesta covassa estoja un gran tresor encantat que el guarda un bou, un brau: *En Babaluet*. S'homo que, trobant-se prou coratjat, pretenga fer-se seu es tresor, necessita d'un capdell de fil fort i de tres llesques de pa torrat. Entrant a sa *Cova*, hi fermerà ben fort un cap des fil i, hala hala; per endins, descapdellant fil... Si té sa sort de trobar *En Babaluet*, abans que aquest furiós l'envesti, li donarà una llesca de pa torrat, i es bou se la menjarà am bona gana, i quedarà com amansat. Li donarà sa segona llesca de pa torrat; aixís que se l'haurà menjada es bou, tornarà ximple, manso, se posarà adormiscat, ensopit. Que s'homo no se deix enganar! perque, si se'n refiava, i fés prova de passar envant, *En Babaluet* se desferia d'ell. Li donarà sa tercera llesca de pa torrat, que es bou refuarà, pero que a la fi se l'empassarà de mala gana, i tot d'una d'haver-se-la empassada, *En Babaluet* s'esclatarà. I alerta que en s'esclat no li prengui a s'homo es fil de sa mà!... perque es desencantador no trobaria sa sortida. Esclatat es bou, es tresor que no té fi ni compte quedarà patent, a la vista des desencantador.

I ben descuberta hi queda, en aquesta rondaeta sa saba fenicia (Astarté) i sa saba grega; el *Laberint de Creta*, (estojant el tresor de *Minos*?) que el guardava el *Minotaurus*, o brau de *Minos*; qui hi entrava, no'n poria sortir. Pero Teseus, valent-se del fil que li donà la princesa Ariadna, afinà el *Minotaure* i lo matà... El *Taure* guardià es troba arreu-arreu. A Menorca el tenim en *s'encantament des Vadell d'or*, de santa Agueda (Ferrerries); a s'encantament des tresor de sa *Talaa de ses bigues de mata* de Biniquadrell (avui de Sant Agustí, Mitjorn Gran). Es *taure (toro)* que guardava sa *Montanya del Toro*, en temps que els moros tengueren Menorca; guardava sa montanya, i no permeté que'ls moros la pujassin, perque a dalt es cristians deixaren escondida una imatge molt antiga de la Mare de Deu.

Sa tradicioneta d'En *Babaluet* me l'acaba de contar Don Joan Torres, *Cabo* de Carabiners, an es Mitjorn Gran, fill de la capital de les Eivices; preguntant-li que volia dir *Babaluet* a Eivíça, m'ha fet de resposta que vol dir *monstre, animal que fa por*; que allà es corrent, per fer por, dir: «*Ara vé En Bobaluet!*»... com a Menorca diuen: *Ara vé En Marreco!* A Menorca deim: *és un Babaluet*, senyalant un al·lotell sensa cap ni centener;—«*Lleuet de de devant! no faixis es balba-lue!*» volent dir: *no faixis nosa, no fassis bellumes, no'm fassis sa ballaruga davant*. A ses formigues, quant van esteixinades fent son tresc, se lis diu un *ranxo de babaluets*.

Es per que de s'us nostre i de s'us eivicenc des mot *babaluet*, serà mal d'afinar. Emperò deixau-m'hi dir sa meva, per lo mateix que no val res. Un dels carrers principals de sa ciutat d'Alger, que va de murada a murada, a un cap té es portal *Bab-açò* o *Bal çón*, i a s'altre cap es portal de *Babaluet* o *Bab-al-ua*, qui vol dir *porta des riu*. An aquest portal hi ha sempre molt de tràfec; allò es un formiguer de gent i bestiar que va i vé...

S'idea que jo duc pertocant a sa raó d'esser que té a Menorca sa paraula *babaluet*, ja la veis. I sa d'Eivíça ¿no la veis?... Sa porta de *Bab-al-uet* era es baluart inespugnable d'Alger, la que infunía més temor an els cristians i no cristians que pretenguessin atacar sa ciutat africana.

An es mateix senyor Torres he demanat si s'usa allà sa paraula *Pitiusses* i m'ha dit que a sa ciutat d'Eivíça tot-hom la coneix i entén, ara que a la campana els que l'entenguen tal volta sien de compte. Lo que vol dir per nosaltres que, si els eivicencs i formenterins an el mot les *Eivices* prefeixen, come nom collectiu, *Les Pitiusses*, ningú hi pot tenir res que dir. Encara que els arqueòlegs, ells amb ells, les nomenin les *Al-Btssin Al-làbigat*,... les *Cabiries* o les *Illes Bessonnes*.

Ara que hi pens, a Eivíça hi ha un llinatge que en comú és *Beccabig* o *Becabitx*, i els qui'l porten l'escriuen molt malament posant *Macabich*, perque lo que ells pronuncien és *Macabitx*. Siga com siga, tal vegada per s'influencia de ser d'Eivíça, s'hi sent sa saba d'un possessiu de *Kabi*, com que vulga dir-se: *Kabirneç*, *Agegantat*...

Com que no voldria fer llarg, lo que'm resta dir ho deixarem per un altre dia.

Mitjorn Gran (Menorca) 27 de Febrer.

FRANCESC D'ALBRANCA

Constança d'Aragó.

1284

(acabament)

En Carles Príncep de Nàpols,
del tronc d'Anjou noble rama,
que an En Rotger sens afronta
rendi sa vençuda espasa,

és aquest que allà se troba
presoner i en mi x de llançes?
aguardant que decidesca
de sa vida una paraula.

Ni la tem, ni la provoca,
de sos ulls tranquils no salten
ni de fel amargues gotes,
ni aspiren d'encesa rabia.

Sabent a que està sotsmesa
la cega sort de les armes,
ni l'orgull son front axeca,
ni'l dolor son front acala.

Mes fort que son bras de ferro
quant feria en la batalla,
un cor té que no'l dobleguen
de la mort les amenasses.

Prou coneix que ella s'acosta,
la remor sent de ses ales
i la sent com grossa alzina
els bramuls de la ventada.

Fit a fit la reyna'l mira,
i llavors si que ratja
sanch més viva i més bullenta
de son cor l'antiga llagal

De color de les roselles
enceses mostra les galtes,
i del foch que en son pit cova
respiren pe'ls ulls les flames

Rompent aquell llarch silenci:
—¿Sabeu, oh jutges, esclama,
que del rey Manfré som filla?...
Som la filla desdixada!

I sa passió rencorosa
cedint a la pena amarga,
son esperit li flanquetja,
i sos ulls en plors esclaten.

—No ploreu, aquells responen;
senyora, sereu venjada.
Del rei Manfré la memoria
lo temps no ha esborrat encara.

Del rey Coradi l'afronta
hem pesat en la balança:
cap per cap es la justicia,
mort per mort la lley demana.—

—Demà... i s'atura.—Reynal
diu el príncep ab gran calma,
si fos encara possible
demanaria una gracia.

—No hi ha mercè.—Es tau petita!
—I és?—Morir quant la campana
toqui a les tres del capvespre
la tercera bataiada.

—Per que així?...—Demà és divendres,
mon calvari és una plassa,
i en el seu en aquesta hora
mon Redemptor espirava.

Commoguda' com si fossen
tan poques i humils paraules
ferest tro d'una centella
que rebentàs dins la cambra,

la reina s'axeca dreta,
gira el cap, i ses mirades
en la figura sopeguen
que baix del dossier ressalta.

Gran batech el cor li dona,
mut gemech son pit exhala,
i ab sa veu que li tremola;
pero veu ben estil·lada.

—Barons, diu, en Catalunya
lo Rey, mon espòs, s'encuantra,
a ell li pertany fer sentència
de tal príncep en la causa.

Si món perdó necessita,
lo té ja, que a mi no'm basten
els lloers que se mostien,
els lloers que ab sanch se guanyen.

Com astorats tots se queden
mentres que ella s'adelanta,
al príncep besa en la boca
i sa mà dreta li allarga.

I ningú's tem que sa esquerra
comprimint son pit estava,
i que's deia a si mateixa:
—¿Calla, cor meu! calla! calla!

No'm recordis que som reynal
recorde'm que som cristianal
que Jesucrist es mon Mestre!
que Jesucrist es mon Pare!

TOMAS AGUILÓ

N'Arnau

III

Lo endemà demaft mos desxondim
amb el Sr. Vicari molt abans d'apuntar
auba, i ¡cap a l'esglesia! per enlestir-
mos de missa, que sempre és bo co-
mensar es dia amb aquesta obra sa
més santa que se puga fer.

Arribam a l'esglesia, mos aficam dins
la sacristia i hi trobam un jovenet que
les havia amb s'escolà.

Com el Sr. Vicari guípa aquell jove-
net, s'exclama:

—Re-cent coranta mil nius buits dic!
Noltros que té havfen de veure! diu an
aquell jovenet. ¡Vaja! me diu a mi.
Aquí tens s'estornell, En Jordi Llevantol
en personal!

Aquí En Jordi s'acosta a noltros molt
respectuós, donant-mos es bon dia;
besa sa mà an el Sr. Vicari, i jo li es-
trenc sa seua, tot dient-li.

—¿Vol dir vostè és D. Jordi Llevantol?

—Som En Jordi Llevantol i Terrencs
per servir-lo en tot lo que sia bo, diu
ell. I li deman per amor de Deu que no
me diga *Don* perque casi no arrib a tu.

—Aquest senyor, diu aquí el Sr. Vi-
cari, és vengut a posta de Ciutat per
conversar amb tu. Es un d'ets amics
més grossos que tenc i a tu te convé a
caramull fer-te amb ell per lo que puga
esser.

—No fa gaire temps, dic jo an En
Jordi que el coneixia just de nom; i,
son tan bones ses noves que tenia...

—Per qui parla? diu aquí En Jordi.
Dispens sa pregunta!

—Homo! dic jo. Per vostè...

—Però, diu ell ¿per que no m'ha de
fer el favor de decantar es *vostè*?

—Bono! dic jo a les-hores, per que
veges que jo te vui tenir com amic de

confiansa, ja hu veus, ja està decantat es vostè, que tantes de sobres te feia.

— ¡Que el Bon Jesús li pac, diu En Jordi, es favori s'honor que me fa oferint-me sa seua amistat íntima que tant i tant m'honra a mi i demostra lo bondados imagnànim que és vostè. Per sa meua part jo corresponc oferint-me a vostè en tot i per tot com un servidor i amic feel i lleal.

— Bono! diu aquí el Sr. Vicari, voltros escobletjau-vos tant com volgueu, que jo me'n vaig a revestir-me per dir sa missa.

— I a noltros, dic jo, que mos convedrà oír-la. ¿Que no és ver, Jordi?

— Passa de ver! diu En Jordi. Per sa meua part, si an el Sr. Vicari no li havia de sebre greu, la hi serviria.

— Res, dic jo. Servim-le-hi tot dos!

— Acceptat! diu el Sr. Vicari. I per paga, vos convidaré a berenar i dinar tot dos.

— Feta està sa barrina! deiem noltros.

I En Jordi ja estigué aficat a ses canadelles, armant-les de vi i aigo lo que pertocava, mira sa gallofa per veure quina era sa missa del día, rugistra es Missal, el se posa davall xella i amb ses canadelles en sa mà, diu an el Senyor Vicari:

— An-e quin altar sortim?

— An es que tu vulgues, i no't queixaràs de negú, diu el Sr. Vicari.

Després d'una discussió molt saladada sobre an-e quin altar havien de sortir, perque el Sr. Vicari era molt afectat de fer coverbos, arribàrem a sortir a l'altar major; deim sa missa amb tota sa devoció que sabiem, el Sr. Vicari després donà gracies, i llavò ja li estrenyem tots tres a ca-seua, aturant-mos cada nou o deu passes p'es carrer, perque aquell bon amic meu és molt popular i tot-hom el saludava, i ell que feia a cada una una gran escomesa, posant forqueta per porer conversar més a pler.

A mi tot allò m'entretenia molt per sentir convevar amb tota llibertat i franquesa, amb so cor damunt sa mà.

A la fi arribam a ca'l Sr. Vicari, que digué an En Jordi:

— Bono! ves-te'n a ca-teua a dir que no hi berenaràs ni hi dinaràs perque avui has d'esser nostros.

— Vol dir, diu En Jordi, e-hu diu de bon de veres que he de berenar i dinar amb vostès?

— Veies idò, diu el Sr. Vicari, si hu diré de per riure? Massa hu sabs tu que amb aquestes coses jo no vaig de berbes; i que, en jo convidar qualcú, no hu dic mai just de boca, sinó de cor.

— Es ver, diu En Jordi.

I aquí agafa ets atapins cap a ca-seua per dir que no l'esperassen a berenar ni a dinar perque el Sr. Vicari el volia amb ell.

Al punt torna, sa taula ja estava parada, mos hi asseim, mos calam una bona greixonera de sopes amb col d'allò més superior i una gran platada d'ous menats amb pebres i tomàtiga, i el Sr. Vicari se treu i encén un puro, dient:

— No vos n'oferec perque sé que ni un ni altre fumau; no tenui vicis tan petits.

— Gracies, diguérem noltros.

Jo ja no poria estar pus senza ensatar sa posta sobre N'Arnauini Achille Gorghetti Amplabucca. Era allò de ses dents pruar-me'n a luf.

— Vaja! dic jo, si parlam una mica de N'Arnau, que a posta som vengut aquí per parlar-ne. Veiam, Jordi, què me'n dius. Conte'm tot quant en sàpigues.

— Amb molt de gust, diu En Jordi; però li faig avinent que ses coses que més sé, són de quant estava ell dins es Seminari, que fórem condeixebles un parei d'anys, perque lo que's diu ara, anque estiguem plegats de casa, com duim búxoles tan diferents i no anam casi mai plegats, només sé allò que me'n conten En Penjat i En Mena, que són es qui sempre van amb ell; i, si no

hi posen retgit, li faràn perdre es corbamb de tot.

— No res, dic jo, tu conta lo des Seminari, i En Penjat i En Mena ja me contaràn la resta.

— ¿O les coneix an aqueis xitxerellos? diu En Jordi.

— En Penjat, dic jo, el vaig veure dins es tren, i he aclarit que és de Felanitx i En Mena de Sóller i a posta per aglapir-los m'espitaré an aqueixes dues viles.

— I ¿que no les dius ciutats? s'exclama aquí el Sr. Vicari.

— A Mallorca, dic jo, de ciutats de per riure, fetes depressa, engirgolades a Madrid, ja n'hi ha una partida; però és com si no hi fossen. Sa ciutat de bon de veres, que no és postissa ni feta depressa ni engirgolada a Madrid ni a altra banda més que dins es cor des mallorquins, fa prop de set cents anys, és Ciutat, la Ciutat de Mallorca, que digueren sempre esmallorquins fins que modernament li clavaren es nom de Palma. Nou sous vos gos que abans des sigle XVII o XVI no sou capaces de trobar en lloc tal nom aplicat a sa capital de sa nostra illa.

— Molt ben dit! exclama aquí En Jordi, i el Sr. Vicari que hi afegí:

— Ell an aqueix no li poren dir res, que tot d'una no despar sa canonada. Res, Jordi, segueix es teu sementer.

I En Jordi torna prendre ses esquelles i digué:

— Idò com a mi me traginaren a Ciutat per estudiar llatí perque a-les-hores no hi havia a la Vila negú que en fés escola, ja me posaren a ca-aqueixes senyores, de mal nom Xeretes, molt amigues de ca-nostre perque tengueren un onclo Canonge que era carn i unglia amb so padrí o avi de ma mare, i aquelles bones senyores sempre m'han tengut com si fos un fill seu, perque ni una ni s'altra en tengueren cap es poc temps que foren casades, i llavò caigueren viudes i no son anades de tornar-se junyir baix des jou del Sant Matrimoni. Me menaren idò an Seminari per comensar es llatí, i ja hi vaig trobar N'Arnau, que feia dos anys que hi cap llevava i no e-hi feia tracto bo.

— Vol dir, s'exclama el Sr. Vicari, era closca ferm?

— Los diré, respònd En Jordi. No és que N'Arnau sia negat, no és que sa seua aigordent no fassa grau així matex; però és un estabul-lat, es cap li vola des que el conec. Jo diria que tot això li vé d'esser d'una casa molt rica i de tenir dues Ties, tan jugeres de cervell com feixugues de bossa, bones dones ferm segons diuen, això sí; però que el prengueren a son pare i sa mare com era encara una butzeta, i el criaren es més aveciat i es més misser i es més volando que haja vist negú nat del món. Sembla que ja el passaren an es Seminari per fer-lo estar a l'estaqueta de s'estudi i adjovar-lo a sa vida d'orde i de subjecció rigurosa. I saben que hi estava de mal a pler allà dins s'al-lot, i ses vegades que el posaven reclús.

— ¿Què això de reclús? dic jo. ¿Vol dir an es seminaristes també los recluets?

— Prou que sí, si no fan bonda! diu el Sr. Vicari. Los priven de fer recreu, i de sortir de sa cel·la en no esser per anar a classe i an es refetor! Bono, segueix, Jordi.

— Es catedràtic de llatí, diu En Jordi, s'hi veia apurat, perque s'estornell casi mai mai li sabia sa lliçó. I llavò que tant com li costava d'aprendre-la, tenia tan bo de fer es perdre-la. Ja los ho he dit: no és que tengués mal cap; és que era un esburbat, un distret de marca, duia grins dins es carabassot, mal fener fins an es derrer extrem i tan poc afectat d'estudiar com un gat de ceba crua. Com es catedràtic li demanava qualque cosa, solia romandre com estafaril-lat, perque no escoltava mai s'explicació, i o ponyia es veinat o tirava bolletes de paper amb un elàstic

an es que li estaven de front. I ja hu crec que llavò es Mestre el feia estar agenoiat a's mig de s'escola brassos aixamplats i amb un llibre amb cada mà per que li fos més sobrat i per veure si l'estigaria. Però cal es dia que venia davant, tornava a ses mateixes, i revenga a fer-lo estar agenoiat, brassos aixamplats i arromengats es calsons fins part-damunt es genois per fer-li ses pessigoies més endins! Però ell ¡tantes me'n diguen! no se componia gens. Ses seues Ties solien venir d'en tant en tant a veure'l, demanaven d'ell an es catedràtic i an es Superiors, i poren fer comptes quines noves les ne devien donar. Les pobretes se'n duien un ennig com sentien allò, i amb llàgrimes an ets uis demanen a Superiors i Catedràtic que se'n compatissen, que hi tenguessen paciència perque s'al-lot era terre i que ja cobraría coneixement i s'assentaria a s'estudi i que ja veurien que amb el temps arribaría a donar bon compte, perque ell no tenia mal cor i no era mal inclinat; era que es cap li volava i que s'edat encara no hi era per reflexionar ses coses. Aquelles donetes en tenien un disgust massa gros de que les donas sen aquelles males noves des nebot, que davant elles se presentava com un santet, i sobre tot davant son pare, que, en venir a Ciutat per feines, sempre solia fer una passada p'es Seminari, i comanava amb una bona mala cara an es Superiors que el menassen ben associat a s'estornell, i que no el planguessen gens; i que, en estar cansats de sufrir-lo, le hi diguessen i el se'n menaria a So'n Palafanga, i li donaria es bons o es porcs per que s'aguàs come guardià, que ben bé li cauria. N'Arnau, com sentia aqueixes comendacions, s'escarrufava, i entrava un tremolor per tot es seu còs, i feia mil promeses de que se portaría bé, que s'abordaria de bon de veres a sa lletra. Es que li menava una por fora mida a son pare; per res nat del món volia anar a estar-hi devers So'n Palafanga; s'estimava més anar a la sota des Superiors des Seminari i que es seminaristes majors el duguessen a la broca i n'hi fessen per salar, i que es catedràtic de llatí el fés estar agenoiat brassos estesos i calsonets arromengats fins part-damunt es genois per que sabessen quin gust tenia es trispol broix de s'escola, que era molt garavat, com sa pell d'un que ha tenguda pigota, i aquells caires tan vius s'aficaven bil-lo bil-lo dins sa rol·lana des genois. Però tots aquells bons propòsits i promeses de fer bonda i d'estudiar casi no arribaven a fum de formatjada. Com ses Ties o son pare giraven s'esquena cap an es llogaret, N'Arnau tornava alsar es cap per fer-ne de ses seues, per capbuitetar tant com porfa. I un dia escampava mistos de candeleta per dins s'escola; i, en entrar es catedràtic i ets altres al-lots, sense sebre-hu, les trepitxaven, i allà trons i més trons! I un altre dia feia seuvatge de sa cuina qualque pilot de sabó fluix i n'untava es trispol de sa classe, i, en entrar noltros i es catedràtic, llenegàvem i quèiem, i poren fer comptes vostès es rebumbori que s'havia de moure. I un altre dia pintava burots a sa pissarra, carotes amb un nas llargarut de tot o amb unes oreies d'ase, i abaix posava es nom des qui volia que fossen aquelles curusses, qualque seminarista que la duia d'ell. Un altre dia arribà a s'extrem de posar un moix dins es calaix de sa taula des catedràtic. No sé com devia esser que aquell animal no miulava, i per això negú notà res, com entràrem dins s'escola, fins que es catedràtic, després de més d'un quart de fer-mos dir sa lliçó, obri es calaix i l'invest aquell moix per sa cara, brufant i amb uns bons remeulos, bota de sa taula i pren portal. Es catedràtic prengué un retgiró de mort i noltros també, perque tot d'una no sabíem què era tot aquell telabastaix, i mos pensàvem si seria estat un dimoni de

l'infern. Sobre tot, los ha de bastar sebre que, quant el reprovaren de primer any de llatí, setmanes abans de jo comensar an es Seminari, l'homo afina una grandiosa carabassa dins sa cuina, veu es cuiner descuidat, i ja l'ha embolicada dins un mocador de daus; i, com si fos un bolic de roba, la se'n puja a sa seua cel·la i l'amaga. Més tart el posen reclús perque tirà una ribellada d'aigo per sa finestra, que va caure emplomada damunt un pobre seminarista, que romangué mes xop que una sopa; i ¿que fa ell a's temps des recreu des cap-vespre, que es pati era tot ple de seminaristes que jugaven? Idò se posa a sa finestra amb sa carabassa, fent-ne taiades de cap a cap com si fos un meló, i ja és partit a cridar: — ¡Hala qui en vol des meló que m'han donat! I ja se posa a tirar taiades de carabassa an aquest i an aquell altre; i al punt tot es pati va anar taiades de carabassa, i llavò es seminaristes les se tiraven ells amb ells i devers sa finestra de N'Arnau; i no dic res es Sant Quintí que s'hi armà, segons contaven. S'any qui vengué davant mos examinar de primer de llatí plegats, sortim bé; investim es segón, i el pobre rossegava ferm; i, com mos havíem d'examinar, tothom creia que sortiria malament, i hi seria sortit si no fos estat per lo que ara los diré. Es segón any l'homo se va assentar un moltet, i estudiava a matar perque son pare li tenia promés que, si no sortia bé, el se'n menaria a So'n Palafanga a fer de porquer o de bover, i l'homo no anava de tals enderivells. A-les-hores vengué a estudiar a Ciutat per prendre es Batxiller En Tòfol Penjat, net d'una tia de ma mare, que están a Binifardell i sempre se són fets amb sos de ca-nostre. Saberem que a mi me tenien a ca-ses senyores Xeretes, i hi volgueren posar En Tòfolet, per que hi tengués un bon arramb, segons ells deien, anant amb mi, ell cap a Monti-Siòn i jo cap an es Seminari. I com En Tòfol havia sentit anomenar N'Arnau perque a Binifardell menaven cada ivernada ses egos a muntanya, a sa muntanya de So'n Palafanga, ja hu crec que volgué conèixer N'Arnau; i se feren tan amics, que En Tòfol casi cada día anava a veure es de So'n Palafanga. Amb això N'Arnau s'acostà a mi, perque jo fins llavò no m'era fet gaire amb ell veent-lo tan cap-buit i desbarat. Amb això arriben ets exàmens, i N'Arnau encapirronat amb so presentar-se; i tothom ben segur de que li tornarien carregar es feixet, verbo carabassa. Arriba es dia de fer sa composició i traducció per escrit, se posa davora mi; i amb llàgrimes an ets uis me diu a s'oreia: — Jordi, des meu cor! estic perdut! sortiré malament, i mon pare me romprà una espalla! ¿Per que no me deixes copiar d'amagat sa teua composició i traducció? ¡Compatí't de mi, Jordi! ¡Fe-hu per Deu! — ¡I jo què havia de fer? M'havia de negar? Li deix sa composició i sa traducció, així com jo les anava fent, les me copia amb una grapada, les presenta, es catedràtics se reunen per examinar ets escrits, es de N'Arnau no tengueren casi cap falta, i sortí bé com jo mateix. Tothom en romangué amb sos cabeis drets, negú se'n poria avenir, i jo ¡ben alerta a destapar sa manganeta! i ¡ben retgirat que n'estava que no s'arribàs a aclarir tal feta! No se poren figurar vostès sa alegría que tengueren ses Ties de N'Arnau de que ell fos sortit bé; feren una festa an es llogaret com no n'hi havien feta cap mai, amb predicador extern i convidats tots es capellans des poblets veinats, i llavò un dinar de més de cent persones. Vaja! ni si N'Arnau hagués dita missa nova. N'Arnau ja feia temps que anava darrera sortir des Seminari i just anar-hi escola i estar amb mi i En Penjat a ca-ses senyores Xeretes; i es polissardo hu demanà a ses Ties com una gracia d'esser sortit bé de llatí, i llavò, deia ell, per fogir des trui des Seminari, i per po-

rer estudiar més a pler. Ja hu crec que ses Ties aviat hagueren dit que sí, i son pare li allargà es coll, no acabant-se'n de fiar. Posen N'Arnau amb noltros a casa ses senyores Xeretes, i al puat foren carn i ungla amb En Penjat i En Cormena o En Mena que deim per acursar, i sempre anava amb ells i casi mai amb mi perque a mi es temps sempre me curtetja i no me lleu perdre es temps amb birimboies ni porros-fuies. Aviat vaig comprendre que N'Arnau acabaria per deixar, que abandonaria finis finis es Seminari i prendria altre vent. Comensà per dur tota s'idea d'anar sempre ben endiumenjat i enllimonat, més que En Penjat i En Mena, i llavò volia que l'alabassen seguit seguit, per poc alabador que fos lo que feia. Jo primer li deia qualque paraula d'avís; però com vaig veure que no m'escollava, li vaig posar es dogal dalt es coll i que fés lo que voldria. Ja plorà qui serà sa mare, vaig jo dir, si fa sa prova des ruc a's cap i a la fi. De tot lo que ha fet des que se posà a anar sempre amb En Penjat i En Mena, aqueis dos són es qui en saben la prima; es a ells que convé acudir.

Aquí acabà sa contarella d'En Jordi, an-e qui vaig fer mil gracies per tot lo que m'havia contat, donant-me'n ses fites tan netes.

Amb això s'era feta hora de dinar, i el Sr. Vicari mos ne donà un de primera bona; seguïrem conversant tot lo sant de-cap-vespre, passant jo un gust fora mida de sentir descapdellar En Jordi Llevantol, que és un allot que val tant com pesa.

Aquella diligència que me dugué a Lluchmajor, m'escalivà, i vaig resoldre d'anar-me'n a Algair i pendre hi es tren des vespre cap a Ciutat; el Senyor Vicari i En Jordi m'acompanyaren amb un carretó a Algair i allà puig an es tren, despedint-me d'aquells dos amics tan benivolguts, i cap a Ciutat són ses feines! pensa qui pensa quin altre dia m'havia d'espitxar a Felanitx per aglapir En Tofol Penjat de Binifardell.

Dissapte qui vé, si Deu ho vol i Maria, ja vos ho contaré com me va dir aqueixa altra eixida.

PAU FORA-EMBRUIS.

El Rei de tres reinats

(Acabatai)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que amb tot aquell cabermoni d'En Bernat haver tancada dins aquella cambra sa fia petita del Rei Bruixot, se feu hora baixa, i tris-tras tris-tras s'entrega el Rei Orquès amb sos sis criats, ben peus alts i manades fetes, i tot d'una ja hu crec que demanà si eren tornades aquelles tres fadrinetes i si havia presa sa roba a sa més petitona i si havia fet tot quan ell li havia comanà i si tenia tancada aquella pitxorina dins tal cambra.

En Bernat li conta fil per randa tot quant li havia succeït: que eren vengudes ses tres fadrinetes, que havia presa sa roba a sa més petitona mentres ella nedava, que ses altres dues se'n eren anades a dur-li altra roba, que ell li havia duit aquell vestit, fet tot d'un filet d'or i d'un filet de plata, que sa pitxorina el s'havia posat, ell li havia mostrat es palau, i que de cop descuit l'havia tancada dins aquella cambra, a on la tenia i no li havia volgut obrir per més pregaries i amenasses que li havia fetes per que li obrís, i que li havia dit que era sa fia petita del Rei Bruixot, i que li havia endevinat a ell qui era i tot lo que li havia succeït amb son pare. En Bernat de lo que tenia més mal-de caps, era de sa venjansa que el Rei Bruixot prendria d'ell per haver-li tancada sa seua fia darrera.

—No haies por d'això! diu el Rei Orquès. Tot això no t'ho deia ella més

que per provar-te. ¿I que no és ver que aqueixa al-lota t'agrada molt? ¿Tamma-teix n'havies vista cap mai que li arribàs en garridesa, vivor i galanxonía?

—¿Què havia d'haver vista! diu En Bernat. Mir-se, Sr. Rei, si m'agrada, que, si no me puc casar amb ella, no me cas, no me cas, no me cas!

—Idò anem-hi! diu el Rei, a fer-li un parlament.

—¿Per que me vulga? diu En Bernat.

—¿Idò? diu el Rei Orquès.

—S'idò és, diu En Bernat, que amb lo cremada que està de mi, mos enviarà tots dos a fregir ous de lloca!

—Ca, homo! diu el Rei Orquès. Ja se veu que no la coneix!

—¿I Vossa Reial Majestat que la coneix? diu en Bernat.

—Més que es mal temps! diu el Rei Orquès. Sempre som estats camarades amb son pare i sé massa ses seues tres fies de quants de punts se calsen i quin és es seu demble. No res, anem-hi a Na Valentina! veuràs com és així com te dic.

Se'n hi van, li obrin sa porta de sa cambra; i com me veu ella el Rei Orquès, li fa una gran escamesa i gens de mala cara an En Bernat.

—¿Com t'agrada aquest estornell, Valentina? diu el Rei Orquès.

—Troba que és més pòlissa que un gat negre! diu ella.

—¿Que t'agraden es beni-nonis, es cap-closos, es xemerois? diu el Rei Orquès.

—De tan poc que m'agraden, diu la princesa Valentina, no m'agraden gens! i primer romandria fadrina que no'm casaria amb un així!

—Bono, diu aquí el Rei Orquès. Parlem clars: En Bernat t'ha tancada dins aquesta cambra i no t'ha volgut obrir, perque jo li havia comanà que t'hi tancas i no t'obris.

—Ja hu sé, diu ella, que tot això era cosa de Vossa Reial Majestat; i En Bernat ha guanyada s'acció amb so sebre'm tancar i no voler-me obrir, Això lo que demostra que és un homo agrait i feel an es que li ha fet bé.

—De manera, diu el Rei Orquès, que t'agrada En Bernat?

—Massa que m'agrada! diu la princesa Valentina. Es un homo així que a mi me convé.

—Idò, diu el Rei Orquès, vos porieu casar.

—Ara mateix! diu ella.

—¿Què tal, Bernat? diu el Rei Orquès. ¿Que no l'has sentit an aquest rossinyol.

—Prou que l'he sentit! diu En Bernat.

—¿I que hi dius tu? s'exclama el Rei.

—Que per molt que ella me vulga a mi, diu En Bernat, jo la vui molt més a ella.

Arribades ses coses an aquest extrem, ja no hi havia més que donar-se ses mans En Bernat i Na Valentina, i fer es casament.

Així hu feren, se casaren; i a l'acte el Rei Orquès se lleva sa corona des cap i la posa dalt es d'En Bernat i de Na Valentina, fent-los Reis i hereus de tot quant tenia; i venguen unes grans nosses, i festes i sarau per llarc.

En Bernat ja era Rei d'un reinat; i, com és natural, no hi cabia de gaubansa.

Des cap de set o vuit dies sa dona li diu.

—Troba que hauriem d'auar a veure mon pare.

—Però i ¿què'm farà si m'hi present? diu En Bernat. Si perque te vaig tancar dins aquella cambra, ja vares dir que, en haver-me a cames, m'esbenaria ¿que me farà ara, que me som casat amb tu?

—Bernat, diu Na Valentina, deixa anar aqueixes idees; te don paraula de que mon pare, no sols no te farà res de mal, sinó que te rebrà come fil i qualque cosa més.

S'afiquen dins es nigul de Na Valentina que encara estava amorrat an es safreig des jardí del Rei Orquès, i

aquell nigul amb una exhalació les va tenir davant ca'l Rei Bruixot, que tot d'una surt a rebre-los, i dona un abràs i una besada a Na Valentina i un altre abràs i una besada an En Bernat, dient-los:

—Ja hu sé que vos sou casats, i hu don per ben fet. Tant content n'estic, que ara mateix vos don sa corona i vos faig hereus meus.

I encara no hu hagué acabat de dir com se lleva sa corona des cap i la posa dalt es d'En Bernat i dalt es de sa seua filla, fent-los Reis i hereus de tot quant tenia. fora sa part corresponent a ses dues altres fies majors, que s'acabaven de casar amb altres dos Reis, ben grossos també.

En Bernat ja era Rei de dos reinats i llavò sí que hi estava re-de-content aquell còs veient-se amb dues coronas.

A-les hores el Rei Bruixot li diu:

—Ara lo que has de fer, es enviar a dir a ton pare que tal dia el visitarà un Rei de dos reinats. I vos hi presentau tots dos per que vos don sa corona, que vos pertoca.

I ¿què fa En Bernat? Envia a dir a son pare que tal dia s'hi presentarà un Rei de dos reinats a fer-li visita, i que se preparàs.

An el Rei, pare d'En Bernat, li vengué molt de nou tal nova i no sabia qui poria esser tal Rei de dos reinats; i, per lo que pogués succeïr preparà un gran dinar per obsequiar aquell Rei desconegut.

Es dia que va fer vuit, En Bernat i Na Valentina amb el Rei Orquès i el Rei Bruixot se presenten a ca'l Rei, pare d'En Bernat, i li diu ell:

—Senyor Rei, som jo el Rei de dos reinats, aquesta Princesa és sa meua dona i aqueis dos Prínceps un és es qui m'ha fet de pare i s'altre és es meu sogre; un i altre mos han donada sa seua corona, perque tots dos eren Reis també.

El Rei que sentia tot això, com nsava a fer uis ferm, i n'estava amb sos cabeis erets de tot lo que li deia el Rei de dos reinats.

Per lo que pogués esser s'asseuen tots a sa taula, dinen; i, dinats, el Rei de dos reinats s'aixeca dret i diu an el Rei que los havia donat de dinar:

—Bono, Sr Rei, si no li dic per que som vengut a fer-li visita, no hu sabrà. ¿Voldria fer la bondat de dir-me quants de fies té?

—Dos, diu el Rei: un Canonge i un Capità General.

—¿I és ver que no en tenia un altre? diu es Rei de dos reinats.

—En tenia un altre, però se morí, diu el preguntat.

—Que se morí o el mataren? diu el Rei de dos Reinats.

Aquí el Rei preguntat perdé ses riaies de tot i tornà de mil colors, boca closa i cap-baix.

—Senyor Rei, diu el Rei de dos reinats. Supòs que guarda encara aquella ampolleta, plena de sanc, que aquell criat que Vossa Reial Majestat sab, li va dur, que tenia per tap es cap d'un dit gros des vostro fii Bernat. Fassa favor d'anar a dur o fer dur tal ampolleta, veiam si aquell cap de dit gros és es que a mi me falta an aquesta mà.

I el Rei de dos reinats mostrà a tothom aquella mà sense es cap des dit gros.

Dugueren aquella ampolleta plena de sanc amb un cap de dit gros per tap; proven si venia bé aquell tap a sa mà del Rei de dos reinats, i se va veure que era es mateix cap de dit que faltava an aquella mà:

—¿E-hu veis, mon pare? diu el Rei de dos reinats. ¿E-hu veis ara com som vostre fii Bernat, i que és sòmit que vaig fer aquell dia que sabeu, es *ben ver i veritat*. Ja som Rei de dos reinats; ara me falta es vostro, que me pertoca, per esser-ho de tres. Esper que fareu justícia.

Aquí son pare rompent en plors i afeirant-se p'es seu fii Bernat i sa seua

nora Valentina, se lleva des cap sa corona i los ho posa a ells, i els-e presenta a tota la Cort per que los regonegessen per Reis. I prou que les hi regonegué tothom, i venguen festes i més festes perque En Bernat ja era Rei de tres reinats.

I tots visqueren contents i alegres anys i més anys.

I, si no són morts, són vius; i, si no són vius, són morts.

I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

Mitja nit

El rellotge de la vida.
ara toca mitja nit;
per uns el dia comensa,
per altres n'és a la fi.

Jo vaig nàixer l'horabaixa,
per dins arenals camin,
la nit es fosca i feresta,
cap estel hi veig lluhir.

No sé quina hora és que passa;
sols sé que el vent és homit,
i sent de la mar les ones
que volen arribà a mi.

¡Senyor! mostra-me l'estrella
de l'esperansa un sol pic,
si no tenc de veure l'aua
i he de mori a mitja nit!

PERE D'A. PENYA.

Noticies de Manacor

Dimars de la setmana passada arribà notícia de que nostro benivolgut amic D. Juan Valenzuela havia conseruides del Ministre de Gracia i Justicia 2000 pessetes per s'obra de sa nostra esglesia parroquial, es a dir, el Ministre envià a dir que estaven concedides. Deu fassa que l'esglesia les pugua cobrar prest, i que no sien ses derrerres que mos alcans D. Juan! ¡Amèn que el tornem veure Diputat per Mallorca!

El Rt. P. Francesc Cabezas, Dominic, diluns se'n anà cap a Valencia, a on residirà fins altre orde que li vaja bé per allà tant com noltros demnam a Deu.

A la Parroquia fan ses Corant-Hores del Glorios Patriarca St. Jusep que fundà D.ª Elisabet Bonet viuda d'Aulet; Demà acabaran.

Dos forasterangos aqueis dies passats se passatjaven per la vila cercant qui los compràs un viatge de llibrots de mala cssta ferm, pertret del dimoni. Gracies a Deu, la gent les donava ses portes p'ets uis.

S'esplet de mel'les d'enguany serà per desgracia ximplet; no més n'hi ha a redols i aqueis són petits. Deu vulga que aquest estiu qui vé siga profitós per tots ets abres en general, que massa s'és mester, i an es favars hi hauria d'haver un esplet que capitàs bé i de ses altres coses, lo mateix. Amèn.

† Sa madona Francina Galmés i Truyols dimars passà d'aquest mon a l'altre, de mort molt atropellada. Ventura que es Sagraments hi foren a temps. Que Deu haja acullida la seua ànima a la santa Gloria.

Enviam a sa seua familia es nostro condol més coral.

Tip. lit. ds Amengual y Munianer